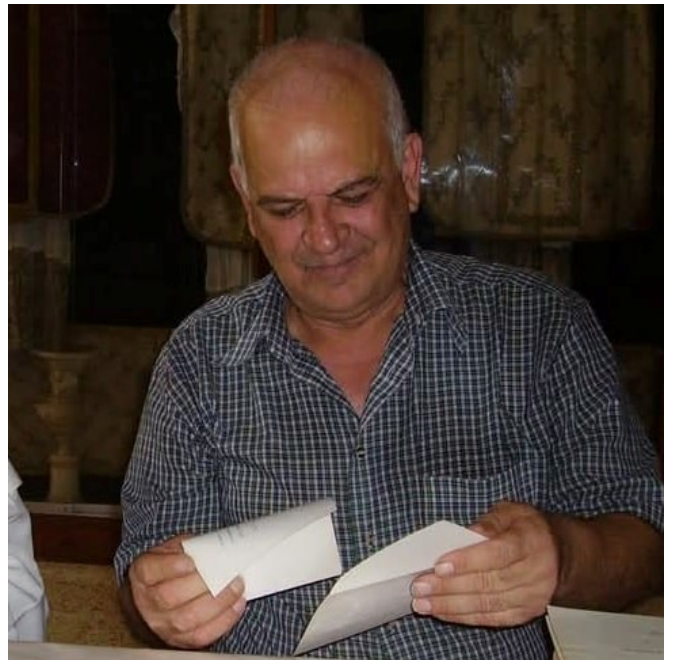

[Ritratt mill-paġna Facebook tal-Għaqda tal-Malti, Università]

TISLIMA LIL TONI CORTIS (1943-2025)

Żebbuġi u Malti li habb l-Ilsien Malti u l-Letteratura Maltija

Bosta kienu jafu lil Toni Cortis minhabba raġunijiet differenti, kemm f'rabta mal-qasam tal-edukazzjoni, imma l-iktar minhabba l-imhabba tiegħu lejn il-lingwa u l-letteratura Maltija. Matul ħajtu kien involut f'ħafna proġetti li għanew lill-Malti, u dan kien jagħmlu bla ħafna fanfarri. Skont l-Akkademja tal-Malti: "Matul is-snin 1992-1996 serva fil-Kunsill tal-Akkademja tal-Malti, fil-bordijiet editorjali ta' 'Il-Malti' u baqa' jkun ta' sostenn għal bosta snin. Ha l-edukazzjoni tiegħu fis-Seminarju u ggradwa mill-Kulleġġ tal-Għalliema u mill-Università ta' Malta minn fejn kiseb il-Baċcellerat fl-Arti. Kien magħruf sew fl-oqsma tal-pubblikazzjoni u l-editjar tal-kotba. Fost il-pubblikazzjonijiet li kienu fil-kura tiegħu nsibu: *L-Identità Kulturali ta' Malta* (1989), *Oqsma tal-Kultura Maltija* (1991); u *Letteratura* (1992) għall-Ministeru tal-Edukazzjoni. Hadem mill-qrib fil-pubblikazzjoni ta' whud mill-aqwa xogħlijiet ta' riċerka ta' Oliver Friggieri: *Il-Jien u Lil Hinn Minnu – Edizzjoni Annotata* (1988); *De Arte Poetica* (1988); *Dun Karm* (1989), *Mal-Fanal Hemm Ħarstek Tixghel* (1988) u *Il-Poeżija Maltija – Antoloġija* (1996). Lil Frans Sammut editjalu *Newbiet* (1998), *Samuraj* (it-tielet edizzjoni, 1991) u *Paceville* (1991). Kien espert fuq Dun Karm – il-Poeta Nazzjonali. Fl-2009, għall-Kunsill Lokali ta' Haż-Żebbuġ, ħareġ ir-riċerka ta' Oliver Friggieri, *Analizi tal-Versi tal-Innu Malti*. Fl-artiklu msemmi 'Encore għall-Innu Malti' li deher f' 'In-Nazzjon', fl-1 ta' Ġunju 1993, Toni Cortis, bir-reqqa kollha tiegħu, stabbilixxa d-data preċiża ta' meta ndaqq l-Innu Malti għall-ewwel darba – tagħrif li aktar tard ingabar fil-ktieb ta' Oliver Friggieri, *L-Istorja tal-Innu Malti – Kif Sar u xi Jfisser* (2014). Fl-2018 Toni gabar u ppubblika *Dun Karm – Ittri f'edizzjoni annotata bil-ghajnuna tal-Kunsill Lokali ta' Haż-Żebbuġ*. Fost kotba ohra li kienu fil-kura tiegħu nsibu, *Bioethics* (1989) għall-Ministeru tal-Politika Soċjali; *The Maltese Cross* (1995); *Is-Salib tal-Kleru ta' Haż-Żebbuġ* (1999); *Nies bla Sabar u Stejjer Ohra ta' Temi Zammit* (2007). Għal Achille Mizzi: *Poeżiji* (1993), *Vetrati Milwiena* (1998); *Eklissi Perpetwi* (2007) u *The Essential Achille Mizzi* (2009) – poeżiji tradotti u b'introduzzjoni minn Prof. Peter Serracino Inglott. Toni Cortis miet nhar it-18 ta' Marzu 2025 fl-età ta' 83 sena. Qatt minsi minn uliedu Sandro u Chiara, qrabathom u l-ħbieb." Joseph Borg jikteb hekk: "Lil Toni sirt nafu mill-qrib matul is-snin li kont inħabrek fl-

Għaqda tal-Malti (Università) b'mod partikulari meta ħdimna biex jitwaqqaf il-monument shih ta' Dun Karm... Fil-5 ta' Settembru 2008 kont miegħu meta żorna lil Patri Mikiel Fsadni li kien ha paċenzja bina u ffimalna xi kotba tiegħu, fosthom l-edizzjonijiet ta' *Il-Kantilena ta' Pietru Caxaru*." Mill-paġna Facebook Każin Facebook u Banda De Rohan naqraw: "Filwaqt li kien proliferu f'ħafna oqsma b'temi Maltin, storiċi u Żebbuġin, kellu ħafna għal qalbu il-lingwa Maltija. Fil-fatt huwa kien spiss jikteb artikli interessanti fir-rivisti annwali li s-soċjetà tagħna toħroġ għall-festa ta' San Ġużepp." Ivan Said dwar Toni Cortis jikteb hekk: "Kien ħabib veru tal-ktieb Malti. Mingħajr ħafna daqq ta' trombi ta kontribut qawwi lill-iżvilupp tal-ktieb Malti f'dawn l-aħħar ħamsin sena. Kien hu l-mohħ wara l-pubblikazzjoni ta' ħafna kotba ta' Oliver Friggieri... Għal żmien kien l-editur tal-kotba li kien johroġ il-Ministeru tal-Edukazzjoni fi żmien Dott. Ugo Mifsud Bonnici. Wara sar l-editur tal-kotba tal-Università ta' Malta fi żmien Fr Peter. Ha ħsieb xi edizzjonijiet ta' 'Il-Malti' tal-Akkademja tal-Malti. Malti u Żebbuġi ta' vera b'imhabba bla qies għal Mikiel Anton Vassalli u Dun Karm." Mill-paġna Facebook tat-12th May Band & Social Club naqraw: "Toni Cortis, riċerkatur u studjuż b'interess partikolari fil-letteratura u fl-istorja ta' Haż-Żebbuġ. Fost il-kontribut li ta lis-soċjetà tagħna kien hemm l-idea tas-simpożju li konna għamilna dwar il-kult ta' San Filep. Kien ukoll l-editur ta' ktieb li ħriġna u li kien fih gabra tad-diskorsi li saru waqt l-imsemmi simpożju. Dan minbarra kontribuzzjonijiet ohra tul iż-żmien." Lil Toni Cortis nibqa' niftakru bħala bniedem umli u bi tbissima, ta' rispettt kbir, lest li jgħin u jagħti daqqa t'id minn wara l-kwinti fejn jidhlu l-lingwa, il-letteratura, u l-kultura Maltija, kif ukoll bħala bniedem li iktar ta milli qala' fl-ambjenti fejn ħadem.

Ħajr lilek għażiż Toni Cortis, għax-xogħol fejjiedi li għamilt matul ħajtek, u strieh fis-sliem.